

Перспективи подальших досліджень

Проблема розроблення моделі інноваційного розвитку ще недостатньо вивчена з урахуванням сучасних умов та євроінтеграційних прагнень України. Також потребує додаткового дослідження застосування програмно-цільового розвитку промислових регіонів як основи сталого розвитку, впровадження таких інструментів комплексного врахування проблем промислового регіону у стратегічних рішеннях влади, як стратегічне екологічне оцінювання, визначення організаційно-правових заходів та економічних важелів у стимулюванні відродження найважливіших галузей господарства, що формують підстави конкурентоспроможності регіонів.

1. Порядок денний асоціації Україна – ЄС. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/documents/eu_uk_chronology/association_agenda_ukr.pdf. 2. Хотьшиєва О.М. Інноваційний менеджмент [Текст]: О.М. Хотьшиєва. – СПб.: Питер, 2005. 3. Пілюшенко В.Л. Управління інноваційним розвитком території: монографія [Текст]: В.Л. Пілюшенко, Б.І. Адамов, І.В. Шкрабак. – Донецьк: ВІК, ДонДУУ, 2007. 4. OECD, 2007. 5. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 № 40-IV [Текст] / Верховна Рада України // ВВР України. – 1992. – № 36. – Ст. 266. 6. Соловійов О.М. Удосконалення механізмів державного регулювання інноваційних процесів в Україні та регіонах [Текст]: Дис... канд. наук з держ.управл.: 25.02.02 / О.М. Соловійов. – Донецьк, 2005. – 227 с. 7. Кот О.В. Організаційно-економічне забезпечення інноваційного розвитку аграрної сфери в радіоактивно забруднених регіонах [Текст]: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.02 / О.В. Кот; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. – Київ, 2006. – 23 с. 8. Авраменко, І. М. Інноваційний розвиток Полтавського регіону [Текст]: І. М. Авраменко, Н. І. Довгаль // Економіка і регіон. – 2008. – № 2. – С. 8 – 10. 9. Герасимчук З.В. Еколого-економічні основи формування та реалізації регіональної політики сталого розвитку (питання методології та методики) [Текст]: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.10.01 / З.В. Герасимчук; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2002. – 40 с. 10. Інститути та інструменти розвитку територій. На шляху європейських принципів [Текст]: За ред. С. Максименка. – К.: Міленіум, 2001. 11. Greiving S. Raumlische Planung und Risiko [Текст]: S. Greiving / Gerling Akad. Verl. – Munchen, 2002. 12. Spitzer H. Einfuhrung in die raumlische Planung [Текст]: H. Spitzer / Eugen Ulmer – Stuttgart, 1995.

УДК 658.152:330.322

Й.М. Петрович, О.В. Феєр

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту організацій

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

© Петрович Й.М., Феєр О.В., 2010

Зроблено спробу системно висвітлити важливість використання інвестиційних ресурсів в ринкових умовах господарювання. При цьому значну увагу приділено залученню іноземних інвестицій для розвитку окремих галузей підприємства та обґрунтуванню інструментарію ефективного їх використання.

Ключові слова: інвестиції, ресурси, ринок, програма, інструментарій, ефективність.

An attempt system to light up importance of the use of investment resources in the market conditions of menage is done in the article. Thus considerable attention is spared bringing in of foreign investments for development of separate industries of enterprise and ground of tool of their effective use.

Keywords: investments, resources, market, program, tool, efficiency.

Постановка проблеми

Прискорення розвитку економіки України, з одного боку, вимагає залучення значних обсягів інвестиційних ресурсів для її модернізації і підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування, а з іншого боку, відсутні адекватні організаційно-економічні механізми їх раціонального використання суб'єктами господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У сучасній фаховій літературі зарубіжні і вітчизняні автори велику увагу приділяють теоретичним аспектам формування і використання інвестиційних ресурсів [1, 2], інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності окремих секторів економіки та їх підприємств [3, 4], оцінюванню інвестиційної привабливості окремих галузей, регіонів і підприємств [4, 5]. Ряд важливих проблемних питань теоретичного і методичного спрямування розглядаються окремим авторами в їх роботах, які стосуються прогнозування розвитку

економіки, державного регулювання регіональної економіки [5–7], а також в роботах проблем менеджменту організацій, в яких висвітлюються питання використання інвестицій [8–10].

Постановка цілей

Визначити і обґрунтувати методичні засади формування ефективного інструментарію використання інвестицій для прискореного розвитку окремих галузей та їх підприємств у динамічних умовах ринкового господарювання і прискореного науково-технічного прогресу.

Виклад основного матеріалу

Прискорення розвитку економіки України та підвищення її ефективності і конкурентоспроможності можна досягти лише за умови залучення значних обсягів вітчизняних та іноземних інвестицій, спрямованих на її модернізацію та впровадження новітніх технологій. Отже, необхідно створити належні умови для інвесторів, які можуть і хочуть здійснювати інвестування у бізнес в Україні і отримувати відповідні прибутки. Водночас цілеспрямоване використання інвестицій забезпечить досягнення бажаного соціального і економічного ефекту у їх споживачів.

Високої результативності від залучення інвестицій можна досягти тоді, коли вони спрямовуються в пріоритетні галузі економіки, наприклад, в машинобудування, для реалізації поточних і стратегічних програм шляхом застосування сучасних та ефективних систем управління.

У цьому контексті важлива роль належить плануванню як одній із основних функцій менеджменту. Організуванню сучасної системи планування охоплює аналіз, прогнозування варіантів соціально-економічного розвитку галузей і їх підприємств, розробку і реалізацію поставлених перед ними цілей. Тут слід зазначити, що планування слід розглядати як двоєдиний процес: як інструмент управління та передбачення цілей організації з метою досягнення бажаних результатів.

На ефективні результати очікують не тільки інвестори, а й організації, які використовують інвестиції. У зв'язку з тим планування повинно стати інструментом раціонального використання інвестицій, насамперед доцільності визначених їх обсягів і структури, вибору пріоритетів інвестування та підвищення ефективності їх використання.

Потребу підприємств в інвестиціях, особливо іноземних, визначають за прогнозними розрахунками, можливостями їх покриття за рахунок власних коштів підприємств та кредитів.

Процес інвестування має свої особливості. Це обумовлює необхідність формування і застосування відповідно механізму управління їх використання. В основу такого механізму має бути покладений програмно-цільовий метод. Використання цього методу при управлінні галузевими, регіональними і локальними інвестиційними програмами підприємств є важливим інструментарієм їх успішного виконання. Це насамперед пояснюється тим, що його застосування дає змогу вирішувати низку таких проблемних завдань:

- збалансоване та ефективне використання ресурсів, необхідних для виконання інвестиційної програми;
- виконання чітко встановлених термінів всіх структурних складових (розділів і етапів) інвестиційної програми;
- персональної відповідальності конкретних виконавців за виконання окремих розділів (етапів) та інвестиційної програми загалом.

Крім цього, застосування програмно-цільового методу дасть змогу узгодити в просторі і часі виконання функцій відповідних служб, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, сприятиме досягненню заздалегідь поставленої перед суб'єктом господарювання мети шляхом використання сучасних організаційно-економічних механізмів.

Сфера застосування цих механізмів має охоплювати всі етапи виконання цільової програми. Цього можна домогтися лише в тому випадку, коли для оцінювання важелів впливу таких механізмів буде використовуватись відповідна система показників, яка складається з таких груп: 1) кінцево-цільові (генеральні), тобто такі, яких потрібно досягти в результаті виконання цільової програми; 2) натуральні та вартісні, кількісні та якісні. Особливість кожної групи показників полягає в тому, що до її складу входять показники, межі застосування яких визначаються їх об'єктивним економічним змістом. Наприклад, кінцево-цільові (генеральні) застосовуються для визначення очікуваних та досягнутих цілей і результатів внаслідок реалізації програми.

Розрахункові показники виконують допоміжні функції. Вони повинні широко використовуватися в процесі розроблення цільових програм. Зокрема їх застосування дає змогу оцінити величину зростання доданої вартості, чисельність зайнятих і необхідних працівників, величину і структуру основних фондів та їх віддачу, тобто ефективність господарювання, якої буде досягнуто в результаті реалізації цільової інвестиційної програми на підприємстві. Отже, кінцево-цільові та розрахункові показники дають змогу оцінювати кількісні та якісні результати діяльності підприємства (суб'єкта господарювання). Деяко інша функція кількісних та якісних показників. Так, кількісні показники переважно характеризують суспільні потреби в ресурсах і продуктах, а якісні – споживчі властивості виготовленої продукції і послуг, досягнутих у результаті реалізації інвестиційної програми, тобто удосконалення процесів виробництва та підвищення його ефективності. Якісні показники повинні застосовуватися для оцінки заходів на всіх рівнях виконання цільової інвестиційної програми.

Слід зазначити, що у багатьох випадках для формування й оцінювання виконання інвестиційних цільових програм можна і потрібно застосовувати натуральні показники. Доцільність їх застосування особливо виправдана в тих випадках, коли результати виконання цільової інвестиційної програми оцінюють у тоннах, метрах квадратних, метрах кубічних тощо.

Формування системи показників та її застосування для оцінювання процесів і результатів виконання комплексних цільових інвестиційних програм обумовлюється низкою важливих обставин. Так, в таких програмах повинен бути чітко зафіксований початок і кінець інвестиційного процесу як реальної категорії, бо результатом його реалізації у переважній більшості є виготовлення конкретних виробів шляхом впровадження новітніх технологій модернізації виробництва, що у результаті позначається на його ефективності. Разом з тим своєчасне і успішне виконання цільових комплексних інвестиційних програм, спрямованих на прискорення інноваційних процесів у промисловості, повинно супроводжуватись повним і своєчасним забезпеченням виконання програмних заходів усіма видами необхідних ресурсів, пільгового оподаткування їх імпортних складових, прозорості і вагомості мотивації учасників виконання програм та всебічного моніторингу виконання цих заходів на всіх рівнях, а також належної системи звітності та адміністративної відповідальності посадових осіб за виконання окремих програмних заходів і програми загалом.

Всебічне і своєчасне виконання цільових інвестиційних програм дасть змогу досягти поставлених перед промисловими підприємствами цілей у чітко окреслених часових координатах, раціонально використовувати залучені і наявні інвестиційні ресурси, організувати і здійснювати досконалі виробничі процеси, забезпечувати внутрішні та зовнішні ринки конкурентоспроможною інноваційною продукцією і послугами.

Програмно-цільове планування слід розглядати як один із важливих напрямків управління багатогранною діяльністю підприємств. Це пояснюється тим, що воно поєднує цілий ряд функцій управління, серед яких моніторинг та аналіз, планування і контроль. Реалізація такого поєднання функцій управління забезпечує досягнення поставлених перед підприємством як оперативних, так і стратегічних цілей в результаті реалізації цільових інвестиційних програм.

Застосування програмно-цільового планування як ефективного інструментарію використання інвестиційних ресурсів на промислових підприємствах дає змогу сформувати ефективну управлінську систему щодо їх раціонального використання при реалізації проектів різного спрямування. Крім цього, цей інструментарій дає змогу вчасно виявляти і розв'язувати проблемні питання, які виникають у процесі реалізації цільової інвестиційної програми шляхом розроблення і впровадження конкретних заходів та чітко визначених термінів їх виконання відповідними підрозділами і службами підприємства та конкретними працівниками.

Програмно-цільовий підхід як досконалий сучасний метод управління, який матеріалізується в формуванні і реалізації цільових програм в усіх сферах діяльності, забезпечує єдність дій виконавців програми, спрямованих на узгодження цілей і задач різних рівнів управління, а також часових інтервалів їх досягнення і виконання. Із застосуванням цього інструментарію можна вважати вирішення конкретної проблеми цілеспрямованим процесом, що передбачає розчленування цільової програми на складові (підпрограми і задачі), виявлення неузгодженості у змістовому наповненні цих складових і можливостей їх усунення з метою досягнення раціональних взаємозв'язків, процесного характеру у виконанні програми, встановлення пріоритетів досягнення програмних цілей, визначення провідної ланки в сукупності завдань, які має вирішити цільова програма та обґрунтування оптимальних варіантів ресурсного забезпечення виконання заходів, передбачених цільовою програмою.

Основна особливість програмного цільового підходу полягає в тому, що він спрямовує діяльність менеджменту підприємства на майбутнє вирішення завдань, визначає його орієнтацію на досягнення позитивних результатів господарювання. Поєднання цільової динамічності та локальної централізації управління в процесі виконання програм є основними методологічними засадами його організування та ефективності використання в практичній діяльності промислових підприємств.

Висновки

Різке зменшення обсягів інвестицій в економіку України протягом 2008–2010 рр. обумовлює необхідність, з одного боку, розроблення та реалізації наукових рекомендацій, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості та поліпшення інвестиційного клімату в господарському середовищі країни, а з іншого – застосування досконалих механізмів раціонального використання інвестицій в процесі виконання інвестиційних проектів на конкретних господарських об'єктах та сферах їх діяльності. Серед таких механізмів пріоритетне значення має застосування в практиці управління інвестиційними процесами на промислових підприємствах програмно-цільового методу планування, який орієнтує менеджмент на досягнення поставлених цілей у визначенні термінів при раціональному використанні інвестиційних ресурсів.

Перспективи подальших досліджень

Актуальним проблемним завданням економічної науки є розроблення методичних рекомендацій та обґрунтування оптимальних варіантів системних заходів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості національного господарства країни, секторів економіки, регіонів і окремих підприємств, а також досконалих механізмів ефективного використання інвестиційних ресурсів на всіх рівнях господарювання.

1. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): Монографія. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2002. – 396 с. 2. Герасимчук З.В., Ткачук В.Р. Інвестиційний потенціал регіону: методика оцінки, механізм нарощування: Монографія. – Луцьк: Настіря, 2009. – 232с. 3. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. – 608 с. 4. Крилов Э.И., Власов В.М., Журавкова М.В. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия: Учеб. пособие, 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608 с. 5. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – К.: Інститут економіки і прогнозування, Фенікс, 2003. – 1008 с. 6. Бесєдін В.Ф. Прогнозування і розробка програм: Методичний посібник // В.Ф. Бесєдін та ін. – К., 2000. – 468с. 7. Запоточний І.В., Захарченко В.І. Державне регулювання регіональної економіки – Харків: Одисей, 2003. – 592с. 8. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004р. № 1621/IV-ВР України – 2004. – № 25. 9. Степченко Д.М. Програмно-цільова орієнтація в управлінні соціально-економічним розвитком регіону // Університетські записки: часопис Хмельницького університету управління та права. – 2007. – № 3 – С. 167–172. 10. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства: Підручник. – К.: Скарби, 2003. – 336 с.

УДК 615.12:661.12:33 658.562.6.012

О.В. Посилкіна, М.І. Сидоренко
Національний фармацевтичний університет

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ

© Посилкіна О.В., Сидоренко М.І., 2010

Проаналізовано сучасний стан науки у вітчизняній фармацевтичній галузі, визначено головні тенденції та особливості її розвитку. Обґрунтовано актуальність і необхідність розроблення та впровадження ефективної системи управління якістю наукової діяльності на фармацевтичних підприємствах, яка охоплює всі аспекти діяльності підприємства, а також інтегрує вимоги належних практик з вимогами ІСН Q8, Q10. Запропоновано систему критеріїв постановки цілей менеджменту якості наукової діяльності та відбору ключових показників ефективності.

Ключові слова: система менеджменту якості, наукова діяльність, фармацевтична розробка, вимоги належних практик, фармацевтичне підприємство, фармацевтична галузь.

Science's state-of-the-art in pharmaceutical branch is analyzed, principal trends and progress characteristics are defined. It is grounded, that development and introduction of research quality effective management system on pharmaceutical enterprises, which will cover all activity aspects and integrate GXP and ICH Q8, Q10 requirements, is actual and necessary. The set of criteria for the research quality management goal-setting and selection of key performance indicators is suggested.

Keywords: quality management system, research, pharmaceutical development, good practice requirements, pharmaceutical enterprise, pharmaceutical branch.

Постановка проблеми

Останнім часом на тлі євроінтеграційних процесів в Україні значною мірою актуалізувалися питання управління якістю в усіх галузях національної економіки. Відбувається гармонізація та поступове впровадження європейських стандартів якості, головною метою яких є забезпечення та постійне підвищення якості продукції. Особливо це стосується фармацевтичної галузі, адже її продукція є найвищою мірою соціально значущою. Впровадження зазначених стандартів потребує насамперед створення ефективної системи менеджменту якості, яка б охоплювала усі аспекти діяльності суб'єктів фармацевтичної галузі. А оскільки фармація традиційно вважається однією з найбільш наукомістких галузей, без розроблення та впровадження ефективної системи менеджменту якості наукової діяльності неможливий подальший прогрес як у фармацевтичній науці, так і у фармацевтичному виробництві.

Сучасна та ефективна система управління якістю наукової діяльності у фармації повинна враховувати, по-перше, особливості кожного етапу життєвого циклу фармацевтичної продукції, адже на різних етапах можливе отримання різних наукових результатів, по-друге, специфіку суб'єктів наукової діяльності, які можуть забезпечувати як весь життєвий цикл (ЖЦ), так і окремі його стадії, і по-третє, ступінь новизни фармацевтичної продукції, адже наукова діяльність пов'язана не лише зі створенням принципово нової продукції, а й із удосконаленням наявної, отже, і мета, і завдання, і конкретні процеси наукової діяльності